

Magdalena Ćmiech

Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu

OBCIĄŻENIA PODATKOWE W KRAJACH UNII EUROPEJSKIEJ

1. Wstęp

Systemy podatkowe podlegają ciągłym zmianom wraz ze zmieniającymi się uwarunkowaniami wewnętrznymi i zewnętrznymi. W ostatnich latach reformy podatkowe w krajach Unii Europejskiej wywołane są postępującą globalizacją gospodarki, procesami integracyjnymi, konkutowaniem systemów podatkowych, procesami demograficznymi (starzeniem się społeczeństwa).

Głównym celem wprowadzania podatków jest dostarczanie dochodów do budżetu państwa, umożliwiających finansowanie wydatków na utrzymanie aparatu państwowego oraz wykonywanie zadań publicznych. Ważną kwestię stanowi ogólny poziom podatków. Im wyższe podatki, tym większymi dochodami dysponuje państwo, ale zbyt wysokie obciążenia fiskalne mogą się przyczynić do ograniczenia aktywności gospodarczej podmiotów, jak również uchylania się od ich płacenia i spowodować zmniejszone wpływy do budżetu, a w konsekwencji pogorszenie sytuacji finansowej państwa.

Systemy podatkowe oparte są na podatkach bezpośrednich – podatkach dochodowych od osób fizycznych i prawnych, podatkach pośrednich – podatku od wartości dodanej oraz składkach na ubezpieczenia społeczne. W każdym kraju występują również inne podatki, które odgrywają mniejszą rolę, głównie dlatego, że generują niskie wpływy do budżetu.

Celem niniejszego opracowania jest przedstawienie struktury obciążeń podatkowych w krajach Unii Europejskiej w ciągu 10 lat (1995-2005) ze szczególnym uwzględnieniem podatków bezpośrednich – podatków dochodowych od osób fizycznych i prawnych, podatków pośrednich, w tym podatku od wartości dodanej oraz składek na ubezpieczenia społeczne. Zaprezentowano również kształtowanie się opodatkowania pracy, konsumpcji i kapitału w państwach Wspólnoty. Ze

względem na wymogi ilościowe pracy analiza ciężarów podatkowych sprowadza się do najistotniejszych elementów i wniosków.

Opracowanie stanowi próbę odpowiedzi na pytanie, jakie są kierunki reform podatkowych wprowadzanych w ostatnich latach w krajach Unii Europejskiej i jakie czynniki determinują te zmiany.

2. Ogólne obciążenia podatkowe w krajach Unii Europejskiej

Obciążenia fiskalne mierzone są za pomocą wskaźnika ogólnego obciążenia podatkowego. Stanowi on wyrażony procentowo stosunek sumy podatków pośrednich, bezpośrednich i składek na ubezpieczenia społeczne do produktu krajowego brutto.

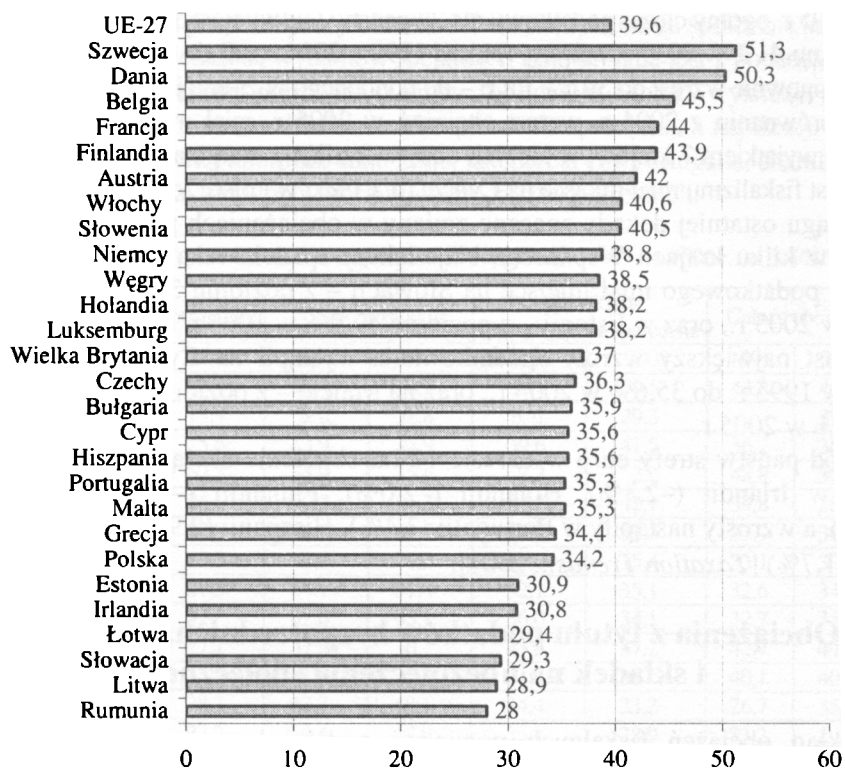
Unia Europejska jest jednym z obszarów o najwyższych obciążeniach fiskalnych na świecie. Według raportu opublikowanego w lipcu 2007 r. przez Europejski Urząd Statystyczny (EUROSTAT) i Dyrektoriat Generalny ds. Podatków i Unii Celnej w Komisji Europejskiej „Trendy podatkowe w Unii Europejskiej w latach 1995-2005” [*Taxation Trends...* 2007, s. 5], wynika, że wskaźnik ogólnego obciążenia podatkowego w Unii Europejskiej w 2005 r. wynosił 39,6% PKB i kształtował się na poziomie o ok. 13 punktów procentowych wyższym niż w Stanach Zjednoczonych czy Japonii. Wskaźnik ten jest również wysoki w porównaniu z innymi państwami OECD, tylko w Nowej Zelandii ogólne obciążenia podatkowe kształtują się na zbliżonym poziomie powyżej 35% PKB.

Nie oznacza to, że we wszystkich państwach Wspólnoty występuje tak duży poziom fiskalizmu. Obserwujemy znaczną rozpiętość między wysokością obciążeń podatkowych w krajach Unii Europejskiej.

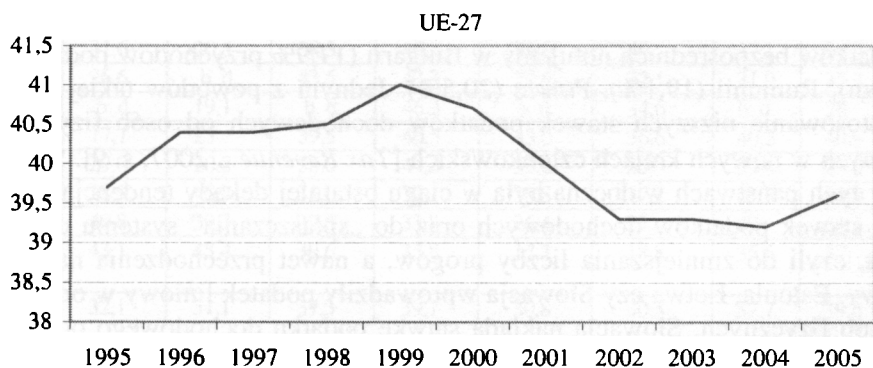
Generalnie 15 starych państw Unii charakteryzuje się wyższym wskaźnikiem obciążeń w relacji do 12 nowych członków. Do krajów o najwyższych ciężarach podatkowych należą: Szwecja – 51,3% PKB, Dania – 50,3% PKB, Belgia – 45,5% PKB, Francja – 44% PKB, Finlandia – 43,9% PKB. W tej grupie wyjątek stanowi Irlandia, ponieważ jej wskaźnik obciążeń fiskalnych należy do najniższych i wynosi 30,8% PKB.

Wysoki wskaźnik opodatkowania w dużym stopniu jest rezultatem wzrostu obciążeń podatkowych w latach 70., 80. i 90. o ok. 11%. Długookresowy wzrost związany był ze zwiększającą się rolą sektora publicznego w gospodarce. Podnoszono podatki i składki na ubezpieczenia społeczne w celu finansowania rosnących wydatków publicznych związanych ze świadczeniami socjalnymi, służbą zdrowia, edukacją. Dodatkowo w tym czasie do wzrostu podatków w większości krajów Unii Europejskiej przyczynił się także wzrost bezrobocia.

Mniejsze ciężary podatkowe występują w 12 nowych państwach członkowskich. Wynikają one w dużej mierze z niższych podatków bezpośrednich obowiązujących w tych krajach. Najniższe wskaźniki obciążeń fiskalnych odnotowano w Rumunii (28% PKB), na Litwie (28,9% PKB), Słowacji (29,3% PKB), Łotwie (29,4% PKB). Wśród tych krajów do wyjątków należą Słowenia (40,5% PKB) i Węgry (38,5% PKB). Polska plasuje się na siódmym miejscu ze wskaźnikiem na poziomie 34,2%.



Rys. 1. Wielkość łącznych obciążeń podatkowych w krajach Unii Europejskiej w 2005 r. (w % PKB)
 Źródło: opracowanie własne na podstawie [Taxation Trends... 2007, s. 237].



Rys. 2. Wielkość łącznych obciążeń podatkowych w krajach UE w latach 1995-2005 (w % PKB)
 Źródło: opracowanie własne na podstawie [Taxation Trends... 2007, s. 237].

W 1995 r. ogólny ciężar podatkowy dla 27 państw UE wyniósł 39,7% PKB i wzrastał do poziomu 41% w 1999 r. Między rokiem 1999 a 2004 spadł do poziomu 39,2%, a w 2005 r. ponownie wzrósł do 39,6% PKB – do podobnego poziomu jak w 1995 r.

W porównaniu z 2004 r. wzrost obciążeń w 2005 r. miał miejsce w większości państw z wyjątkiem 7 krajów, w których obserwowaliśmy marginalne spadki. Największy wzrost fiskalizmu miał miejsce na Cyprze (o 2,1%) i w Polsce (o 1,6%).

W ciągu ostatniej dekady znaczne zmiany w obciążeniach podatkowych odnotowano w kilku krajach Wspólnoty. Największy spadek wskaźnika ogólnego obciążenia podatkowego miał miejsce na Słowacji – z poziomu 39,6% w 1995 r. do 29,3% w 2005 r., oraz w Estonii – z poziomu 37,9% w 1995 r. do 30,9% w 2005 r. Natomiast największy wzrost opodatkowania wystąpił na Cyprze – z poziomu 26,7% w 1995 r. do 35,6% w 2005 r., oraz na Malcie – z poziomu 27,3% w 1995 r. do 35,3% w 2005 r.

Wśród państw strefy euro w okresie 10 lat obniżenie obciążeń fiskalnych wystąpiło w Irlandii (–2,3%), Holandii (–2,0%), Finlandii (–1,8%), Niemczech (–1,0%), a wzrosty nastąpiły w Portugalii (3,4%), Hiszpanii (2,9%), Grecji (1,8%) i Belgii (1,7%) [*Taxation Trends...* 2007].

3. Obciążenia z tytułu podatków bezpośrednich, pośrednich i składek na ubezpieczenia społeczne

Rozkład obciążeń fiskalnych pomiędzy podatki bezpośrednie, pośrednie i składki na ubezpieczenia społeczne w poszczególnych krajach Unii Europejskiej w 1995 i 2005 r. przedstawia tab. 1.

Nowe kraje członkowskie wykazują odmienną strukturę opodatkowania w porównaniu z 15 starymi krajami Wspólnoty. Nowe państwa Unii charakteryzują się mniejszymi obciążeniami w zakresie podatków bezpośrednich. Najniższe wpływy z podatków bezpośrednich notujemy w Bułgarii (17,9% przychodów podatkowych ogółem), Rumunii (19,1%), Polsce (20,5%). Jednym z powodów takiej struktury jest stosowanie niższych stawek podatków dochodowych od osób fizycznych i prawnych w nowych krajach członkowskich [*Tax Revenue...* 2007, s. 9]. Szczególnie w tych państwach widoczna była w ciągu ostatniej dekady tendencja do obniżania stawek podatków dochodowych oraz do „spłaszczania” systemu opodatkowania, czyli do zmniejszania liczby progów, a nawet przechodzenia na podatek liniowy. Estonia, Łotwa czy Słowacja wprowadziły podatek liniowy w odniesieniu do osób fizycznych. Słowacja nakłada stawkę podatku dochodowego od osób fizycznych, prawnych i konsumpcyjnych w wysokości 19% [Wach 2006, s. 41–44].

Największe obciążenia z tytułu podatków bezpośrednich występują jednak w starych państwach Unii Europejskiej. Wśród 15 starych krajów członkowskich również obserwujemy interesujące różnice w strukturze opodatkowania. Kraje skandynawskie charakteryzują się najwyższymi wpływami z tytułu podatków bezpośrednich. Czołowe miejsce zajmuje Dania, osiągająca 62,5% wpływów z podatków bezpośrednich. Wiąże się to z

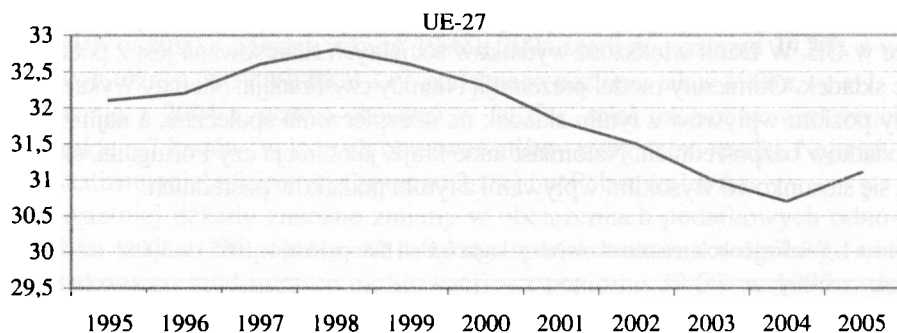
faktem, iż w tym kraju przychody z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne są najniższe w UE. W Danii większość wydatków socjalnych finansowana jest z podatków, a nie ze składek. Odmienny model prezentują Niemcy czy Francja. Niemcy wykazują najwyższy poziom wpływów z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, a najniższy z tytułu podatków bezpośrednich. Natomiast takie kraje, jak Grecja czy Portugalia, charakteryzują się stosunkowo wysokimi wpływami z tytułu podatków pośrednich.

Tabela 1. Wielkość obciążeń podatkowych w krajach Unii Europejskiej w 1995 i w 2005 r. (w % PKB)

Kraj	Podatki bezpośrednie		Podatki pośrednie		Składki na ubezpieczenia społeczne		Całość obciążeń	
	1995	2005	1995	2005	1995	2005	1995	2005
Belgia	37,9	39	29,4	30,5	32,7	30,5	43,8	45,5
Bułgaria	b. d.	17,9	b. d.	52,8	b. d.	29,3		35,9
Czechy	26,5	25,6	33,9	32,9	39,6	41,5	36,2	36,3
Dania	63,5	62,5	34,9	35,6	2,2	2,2	48,8	50,3
Niemcy	27,5	26,6	30,2	31,3	42,3	42,1	39,8	38,8
Estonia	28,9	22,8	36,6	43,7	34,5	33,5	37,9	30,9
Irlandia	41,2	40,3	43,9	44,2	15,0	15,4	33,1	30,8
Grecja	23,8	27,5	44,1	37,4	32,1	35,1	32,6	34,4
Hiszpania	31,4	32	32,6	35,1	36,0	34,1	32,7	35,6
Francja	19,7	27,1	37,6	36	43,5	37,2	42,7	44
Włochy	37,5	33,2	31,0	35,8	31,5	31	40,1	40,6
Cypr	32,9	28,7	42,7	48,1	24,4	23,2	26,7	35,6
Łotwa	21,5	27,2	42,4	43,9	36,1	28,9	33,2	29,4
Litwa	30,4	31,6	43,5	40	26,1	28,6	28,6	28,9
Luksemburg	41,6	36,9	31,9	35	26,5	28,1	37,1	38,2
Węgry	21,3	23,6	42,8	41	35,9	35,3	41,6	38,5
Malta	31,1	34,4	46,1	45,4	22,8	20,3	27,3	35,3
Holandia	31,2	31,2	29,3	34,4	39,5	34,4	40,2	38,2
Austria	28,3	30,7	35,8	35	35,9	34,4	41,3	42
Polska	31,6	20,5	38,3	40,6	30,5	40	37,1	34,2
Portugalia	26,6	b. d.	43,5	43,3	29,9	32,1	31,9	35,3
Rumunia	b. d.	19,1	b. d.	46,3	b. d.	34,6	b. d.	28
Słowenia	17,7	23	39,5	40,5	43,0	36,6	40,2	40,5
Słowacja	29,0	20,8	38,0	44,3	35,6	36,9	39,6	29,3
Finlandia	38,2	40,7	31,0	32,1	30,8	27,2	45,7	43,9
Szwecja	40,8	39,3	32,8	33,8	26,4	27	49	51,3
Wielka Brytania	43,1	45,4	39,6	35,8	17,3	18,8	35,6	37
UE-27	32,1	31,1	37,3	39,1	30,8	30,3	37,7	39,6

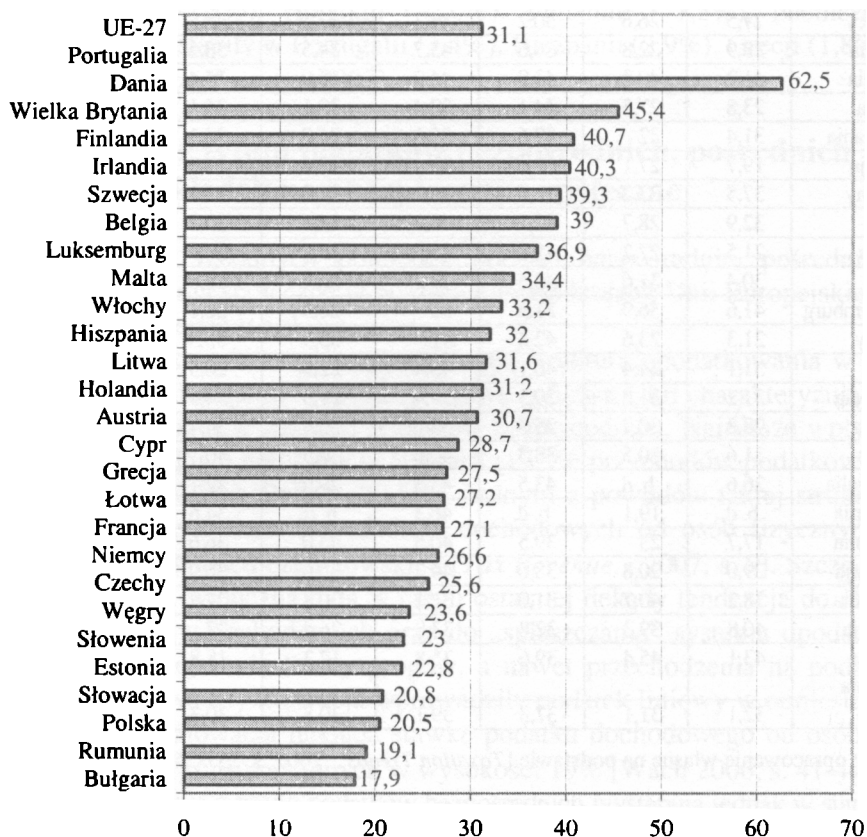
Źródło: opracowanie własne na podstawie [Taxation Trends... 2007, s. 237-257].

Średni unijny poziom obciążeń podatkami bezpośrednimi wyniósł w 1995 r. 32,1%, w 1999 r. osiągnął 32,6%, następnie spadł, a w 2005 r. wyniósł 31,1% (zob. rys. 3).



Rys. 3. Wielkość obciążeń podatkowych z tytułu podatków bezpośrednich w krajach UE w latach 1995-2005 (w % ogólnych wpływów podatkowych)

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Taxation Trends... 2007, s. 249].



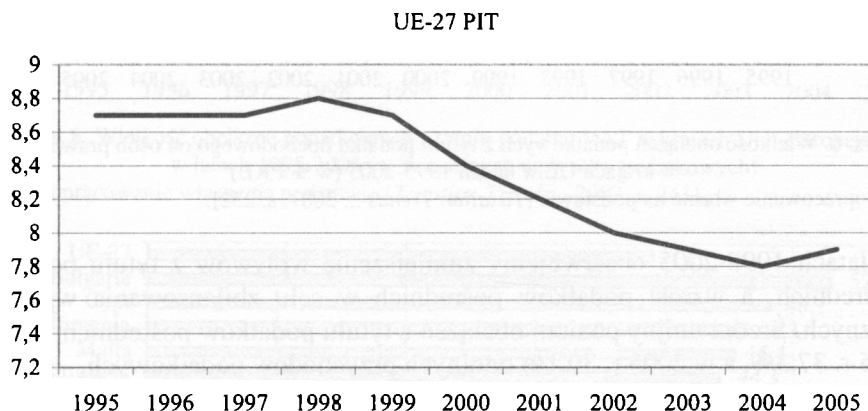
Rys. 4. Wielkość obciążeń podatkowych z tytułu podatków bezpośrednich w krajach UE w 2005 r. (% przychodów podatkowych ogółem)

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Taxation Trends... 2007, s. 249].

Państwa członkowskie Unii Europejskiej mają swobodę w kształtowaniu systemu podatków bezpośrednich. Rezultatem tego są m.in. duże różnice w wysokości stawek podatkowych. Stawki maksymalne PIT kształtują się następująco:

- najniższe stosowane są w Rumunii (16%), na Słowacji (19%), w Estonii (23%) i Bułgarii (24%),
- najwyższe występują w Danii (59%), Szwecji (56,6%) i Holandii (52%).

Stopniowe obniżanie stawek podatku dochodowego od osób fizycznych odzwierciedla zmniejszanie obciążeń z tytułu PIT w latach 1995-2005.



Rys. 5. Wielkość obciążeń podatkowych z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych w krajach UE w latach 1995-2005 (w % PKB)

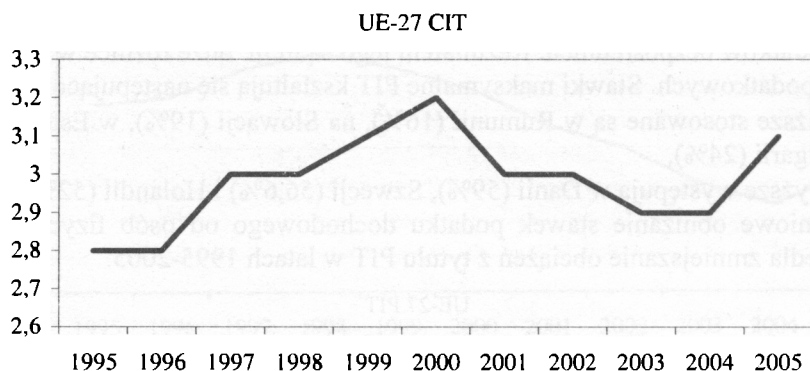
Źródło: opracowanie własne na podstawie [*Taxation Trends...* 2007, s. 250].

Podatek PIT stanowił 22,3% ogólnych wpływów podatkowych w 1995 r., a w 2005 r. wpływy z tytułu PIT zmniejszyły się do 20,1%.

Natomiast udział podatku CIT w ogólnych przychodach podatkowych wynosił 7,6% w 1995 r. i wzrósł do poziomu 8,5% w 2005 r. W latach 1995-2005 średnia stawka podatku CIT w UE została zmniejszona o 10,8%. W państwach Unii rozbieżności w wysokości stawek CIT przedstawiają się następująco:

- najniższe stawki występują na Cyprze i w Bułgarii (10%), w Irlandii (12,5%) oraz na Łotwie (15,0%),
- najwyższe stawki CIT stosuje się w Niemczech (38,7%), we Włoszech (37,3%), na Malcie (35,0%) i we Francji (34,4%).

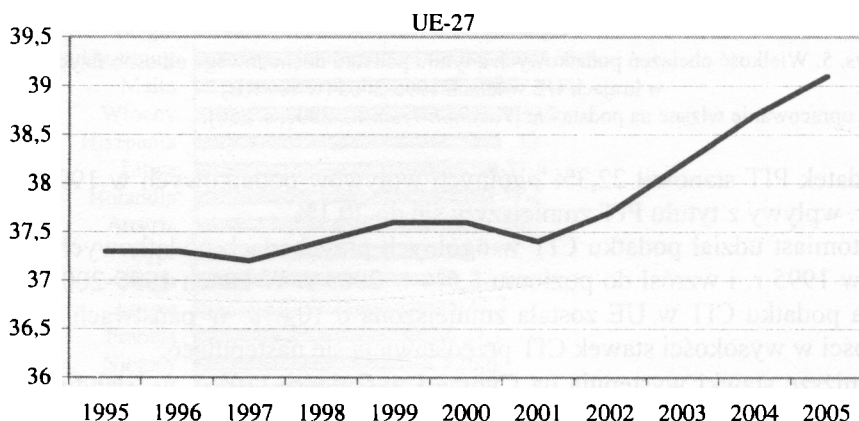
Interesujący jest fakt, iż redukcja stawek CIT nie wpłynęła na zmniejszenie przychodów do budżetu z tytułu CIT w ciągu ostatniej dekady. Często podkreśla się, że obniżenie stawek podatku od osób prawnych zostało wyrównane dzięki środkom poszerzającym podstawę opodatkowania.



Rys. 6. Wielkość obciążeń podatkowych z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych w krajach UE w latach 1995-2005 (w % PKB)

Źródło: opracowanie własne na podstawie [*Taxation Trends ... 2007*, s. 252].

W latach 1995-2005 obserwujemy zmniejszenie wpływów z tytułu podatków bezpośrednich, a wzrost podatków pośrednich w celu zbilansowania wpływów publicznych. Średni unijny poziom obciążeń z tytułu podatków pośrednich wynosił w 1995 r. 37,3%, a w 2005 r. 39,1% ogólnych przychodów podatkowych.

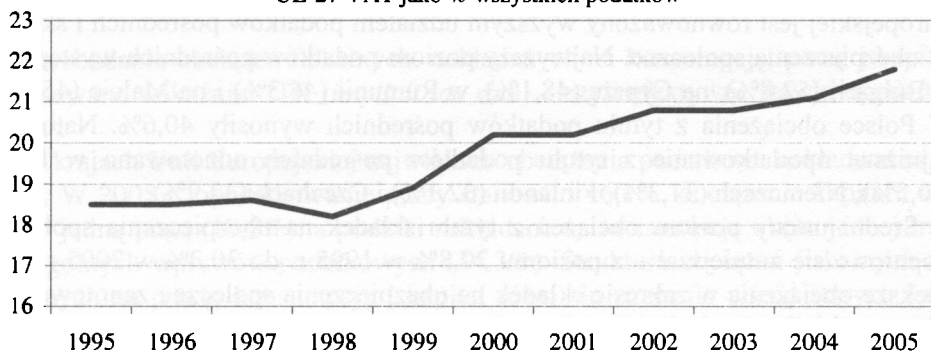


Rys. 7. Wielkość obciążeń podatkowych z tytułu podatków pośrednich w krajach UE w latach 1995-2005 (w % ogólnych wpływów podatkowych)

Źródło: opracowanie własne na podstawie [*Taxation Trends... 2007*, s. 239].

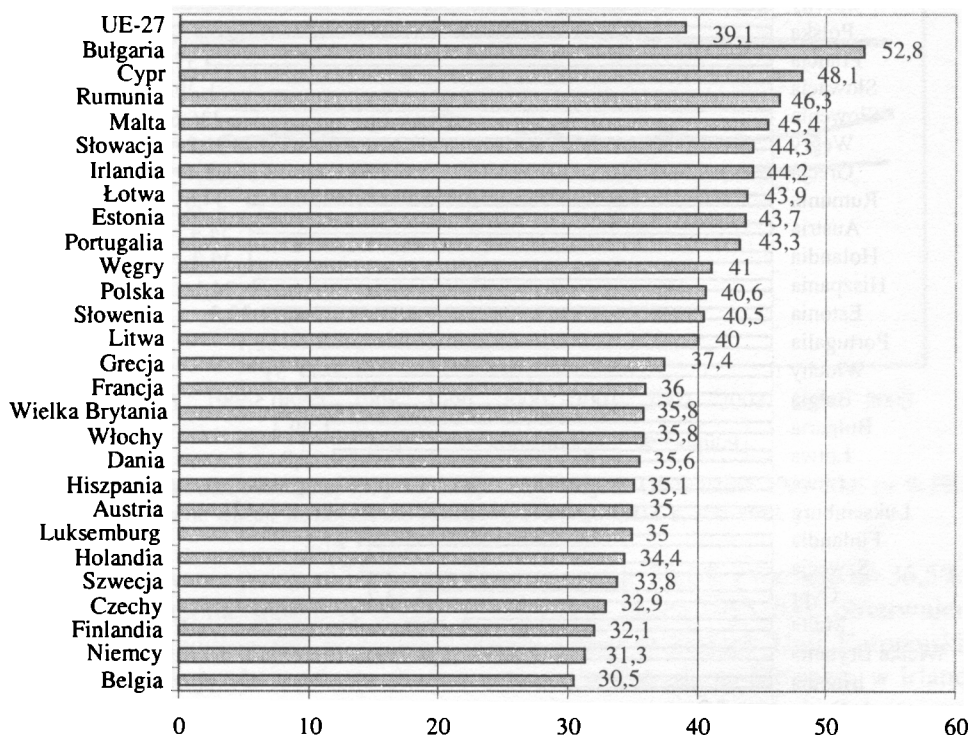
W tych latach wzrastał konsekwentnie udział wpływów z tytułu VAT w ogólnej kwocie przychodów podatkowych.

UE-27 VAT jako % wszystkich podatków



Rys. 8. Wielkość obciążeń podatkowych z tytułu podatku VAT w krajach Unii Europejskiej w latach 1995-2005 (w % ogólnych wpływów podatkowych)

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Taxation Trends... 2007, s. 241].

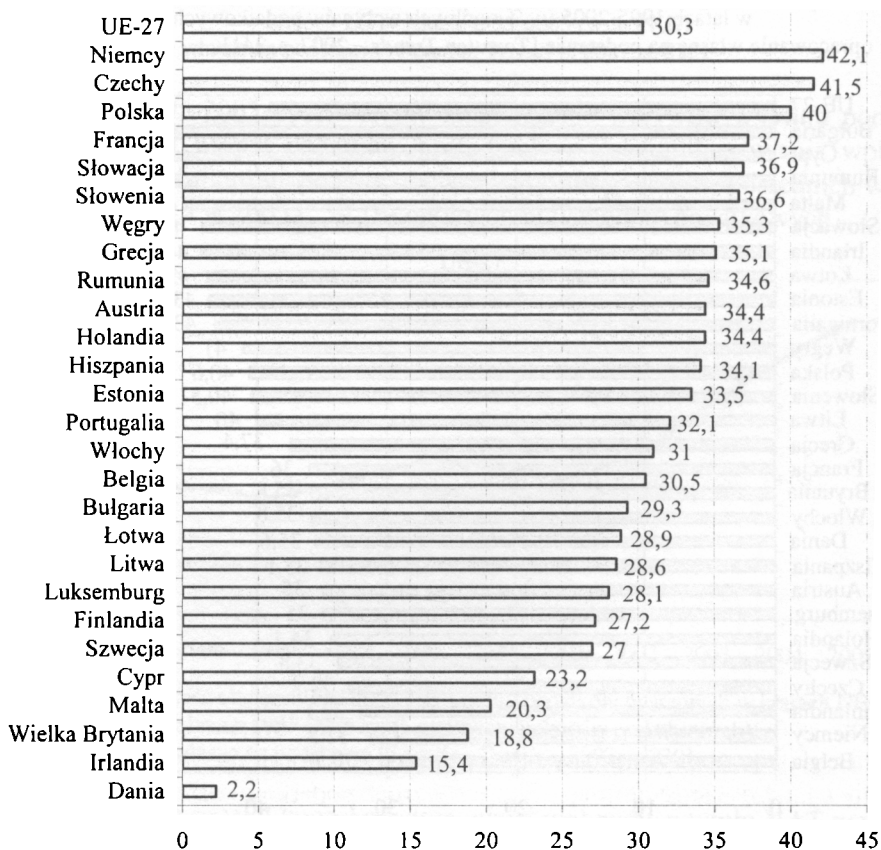


Rys. 9. Wielkość obciążeń podatkowych z tytułu podatków pośrednich w krajach Unii Europejskiej w 2005 r. (% ogólnych przychodów podatkowych)

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Taxation Trends... 2007, s. 239].

Niski udział podatków bezpośrednich w nowych krajach członkowskich Unii Europejskiej jest równoważony wyższym udziałem podatków pośrednich i składek na ubezpieczenia społeczne. Najwyższy poziom podatków pośrednich występował w Bułgarii (52,8%), na Cyprze (48,1%), w Rumunii (46,3%) i na Malcie (45,4%). W Polsce obciążenia z tytułu podatków pośrednich wynosiły 40,6%. Natomiast najniższe opodatkowanie z tytułu podatków pośrednich odnotowano w Belgii (30,5%), Niemczech (31,3%), Finlandii (32,1%) i Czechach (32,9%).

Średni unijny poziom obciążeń z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne stopniowo się zmniejszał – z poziomu 30,8% w 1995 r. do 30,3% w 2005 r. Największe obciążenia w zakresie składek na ubezpieczenia społeczne zanotowano w Niemczech, Czechach, Polsce i Francji, a najmniejsze w Danii, Irlandii, Wielkiej Brytanii i na Malcie.



Rys. 10. Wielkość obciążeń podatkowych z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne w krajach UE w 2005 r. (% ogólnych przychodów podatkowych)

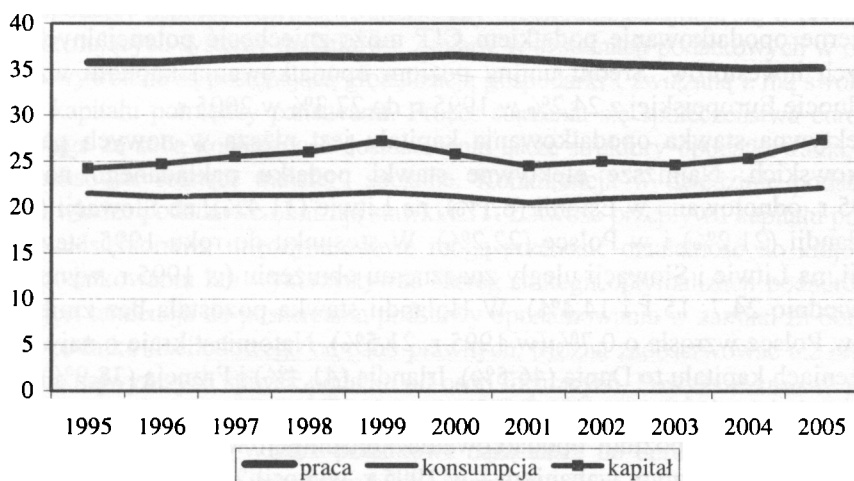
Źródło: opracowanie własne na podstawie [Taxation Trends... 2007, s. 257].

4. Opodatkowanie pracy, kapitału i konsumpcji

Do zbadania obciążeń fiskalnych, nakładanych na konsumpcję, pracę i kapitał, zastosowano wskaźniki ITR (*implicit tax rate*) – czyli efektywne stawki opodatkowania¹.

W krajach Unii Europejskiej największe obciążenia podatkowe nakładane są na pracę. W 2005 r. opodatkowanie pracy stanowiło 46,1%, obciążenie kapitału wynosiło jedną piątą (19,8%), a podatki nakładane na konsumpcję około jednej trzeciej ogólnych wpływów podatkowych (34,3%). Struktura obciążeń fiskalnych nakładanych na pracę, konsumpcję i kapitał różni się znacznie wśród starych i nowych krajów członkowskich.

Opodatkowanie konsumpcji wśród państw Wspólnoty kształtuje się na stosunkowo podobnym poziomie, natomiast większe rozbieżności występują w podatkach nakładanych na pracę i kapitał.



Rys. 11. Opodatkowanie konsumpcji, pracy i kapitału w krajach UE w latach 1995-2005 (w % PKB)
Źródło: opracowanie własne na podstawie [Taxation Trends... 2007, s. 306-308].

Opodatkowanie pracy w 1995 r. było na poziomie 35,8% i wzrosło do 36,5% w 2000 r., a następnie spadło do 35,2% w 2005 r. W latach 1995-2005 obserwujemy odmienne prawidłowości w opodatkowaniu pracy w krajach Unii Europejskiej. Znaczną redukcję obciążeń pracy obserwujemy w Estonii, na Słowacji, w Irlandii, Holandii i na Łotwie. Natomiast istotny wzrost podatków nakładanych na pracę miał miejsce we Włoszech, Grecji i na Malcie. W 2005 r. do krajów charakteryzujących się najniższymi obciążeniami pracy należały: Malta (24,6%), Cypr (25,5%) i Wielka Brytania (25,6%). Z kolei najwyższe podatki nakładane na pracę odnoto-

¹ Stawka podatkowa ITR jest liczona jako stosunek wpływów podatkowych do potencjalnej podstawy wymiaru podatku w całej gospodarce narodowej.

wano w Szwecji (46,4%), we Włoszech (43,1%) i w Belgii (42,8%). Do obciążeń fiskalnych nakładanych na pracę możemy zaliczyć podatek dochodowy od osób fizycznych oraz składki społeczne płacone przez pracowników i pracodawców. Pomiedzy rokiem 1995 a 2005 udziały poszczególnych składników kosztów pracy zmieniły się znacznie w kilku państwach członkowskich. W wielu krajach zmniejszenie opodatkowania osób fizycznych zrekomensowano wzrostem składek na ubezpieczenia społeczne. Zasadniczo największy udział w podatkach obciążających pracę stanowią składki na ubezpieczenia społeczne. W Rumunii, Polsce, na Słowacji, w Bułgarii i Grecji podatek PIT stanowi 20% całkowitych obciążeń pracy. Do wyjątków należą takie kraje, jak Dania, Irlandia i Wielka Brytania, w których podatek PIT stanowi dużą część obciążeń nakładanych na pracę.

Podatki nakładane na kapitał obejmują podatki dochodowe i majątkowe, w tym podatki od zysków kapitałowych i od wygranych oraz inne podatki związane z prowadzeniem działalności gospodarczej. Opodatkowanie kapitału kształtuje się na niższym poziomie niż opodatkowanie pracy. Fakt ten jest związany z obawą, iż nadmierne opodatkowanie podatkiem CIT może zniechęcić potencjalnych zagranicznych inwestorów. Średni unijny poziom opodatkowania kapitału wzrósł we Wspólnocie Europejskiej z 24,2% w 1995 r. do 27,3% w 2005 r.

Efektywna stawka opodatkowania kapitału jest niższa w nowych państwach członkowskich. Najniższe efektywne stawki podatku nakładanego na kapitał w 2005 r. odnotowano w Estonii (8,1%), na Litwie (11,4%), na Słowacji (14,4%), w Holandii (21,2%) i w Polsce (22,2%). W stosunku do roku 1995 stawki te w Estonii, na Litwie i Słowacji uległy znacznemu obniżeniu (w 1995 r. wynosiły one odpowiednio 24,7, 15,1 i 14,4%). W Holandii stawka pozostała bez zmian, natomiast w Polsce wzrosła o 0,7% (w 1995 r. 21,5%). Natomiast kraje o najwyższych obciążeniach kapitału to Dania (46,5%), Irlandia (41,4%) i Francja (38,9%).

Do podatków konsumpcyjnych zaliczamy VAT i akcyzę. W ciągu ostatniej dekady średni unijny poziom opodatkowania konsumpcji we Wspólnocie Europejskiej ulegał nieznacznym wahaniom – w 1995 r. wynosił 21,5%, w 2001 r. 20,5% i stopniowo wzrastał do 22,1% w 2005 r. Do krajów o najniższym opodatkowaniu konsumpcji należą: Hiszpania (16,3%), Litwa (16,5%), Włochy (16,9%) i Grecja (17%). Natomiast kraje o najwyższych obciążeniach konsumpcji to Dania (33,7%), Szwecja (28,1%), Finlandia (27,6%) i Irlandia (27,2%).

5. Zakończenie

Wzrost obciążeń fiskalnych w 2005 r., po wcześniejszych ich obniżkach, związany był z mniejszym, niż przewidywano, tempem wzrostu PKB. Państwa Unii zaczęły też w 2005 r. zmniejszać swoje deficyty budżetowe poprzez podnoszenie dochodów budżetowych. Generalnie na przestrzeni 10 lat kraje utrzymują stałą strukturę rozkładu obciążeń podatkowych pomiędzy podatkami bezpośrednimi, pośrednimi i składkami na ubezpieczenia społeczne. Wyjątek stanowią takie pań-

stwa, jak Polska czy Słowenia. W okresie 10 lat poddanych analizie Polska przesunęła ciężar opodatkowania z podatków bezpośrednich na składki na ubezpieczenia społeczne, natomiast odwrotną zmianę obciążeń można zaobserwować na Słowenii. Zasadniczo w starych państwach członkowskich większą rolę odgrywają podatki bezpośrednie, a w nowych krajach Unii podatki pośrednie. Jednak w ciągu 10 lat można było zaobserwować tendencję do przesuwania ciężarów podatkowych z podatków bezpośrednich na pośrednie.

W ciągu ostatniej dekady nastąpił wzrost opodatkowania kapitału, natomiast widoczny jest niewielki spadek opodatkowania pracy od końca lat 90. Polityka podatkowa krajów Wspólnoty ma na celu stworzenie zachęt do większego zatrudnienia. Ciężar podatkowy w Unii Europejskiej coraz bardziej przesuwa się w stronę opodatkowania konsumpcji. Obserwujemy wzrost podatku VAT w ogólnych wpływach podatkowych.

Kraje Unii Europejskiej dostosowują swoje systemy podatkowe do zmian zachodzących w gospodarce i społeczeństwie. Kraje Europy Wschodniej znajdują się w czołówce państw reformujących systemy podatkowe. Zmiany w systemach podatkowych w ostatnich latach wywołane są postępującą globalizacją gospodarki i związaną z nią swobodą przepływu kapitału pomiędzy państwami. Proces starzenia się społeczeństwa europejskiego pociąga za sobą konieczność dostosowania także struktury opodatkowania, aby mogła sfinansować rosnące transfery socjalne. Konkurencja w dziedzinie podatków sprawia, że władze podatkowe obniżają stawki CIT. Łatwość przepływu kapitału powoduje, że przedsiębiorstwa międzynarodowe mogą przenosić działalność do krajów o niższym opodatkowaniu lub wykorzystywać szereg strategii optymalizacji podatkowej. Widoczna jest tendencja do poszerzania podstawy opodatkowania w zamian za obniżanie stawek podatku dochodowego od osób prawnych. Można zaobserwować też proces zmniejszania najwyższych stawek podatku od osób fizycznych. Powyższe zmiany przesuwają obciążenia z osób o wysokich dochodach na osoby znajdujące się w niższym przedziale skali dochodów. Władze podatkowe dążą także do uproszczenia systemów podatkowych między innymi poprzez redukcję liczby stawek podatkowych.

Literatura

- http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/dt/653/653485/653485pl.pdf.
Krajewska A., *Podatki, Unia Europejska, Polska, Kraje Nadbałtyckie*, PWE, Warszawa 2004.
Taxation Trends in the European Union, European Union Commission Taxation and Customs Union, Luxembourg 2007.
Tax Revenue in the European Union: Recent Trends and Challenges Ahead, European Commission – General Directorate Economic and Financial Affairs, July 2007.
Wach K., *Systemy podatkowe krajów Unii Europejskiej*, Oficyna Ekonomiczna, Kraków 2006.

THE TAX BURDEN IN THE MEMBER STATES OF THE EUROPEAN UNION

Summary

Taxation systems are changing continuously, and thus, are adapted to the changing internal and external conditions. In recent years, taxation reform has been brought about by the progressing economic globalization, integration processes, competition of taxation systems, demographic processes (ageing of societies). Taxation systems are based on direct taxes – the income tax and the corporate taxes, indirect taxes – the value added tax, and social insurance contributions. The purpose of this work is to present the taxation structure in the member states of the European Union in the last 10 years, from 1995 to 2005, with particular attention paid to the income tax and the corporate tax, the value added tax and social insurance contributions. This paper also describes the most recent trends in the taxes on consumption, labour and capital. The aim of the analysis is also to show the directions of tax reform that have been implemented in recent years in the member states of the European Union.